

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 492/2024-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDAKČIA] [REDAKČIA] zastúpenej matkou [REDAKČIA] [REDAKČIA] zastúpených Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (predtým Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-1T/7/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I (predtým Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-1T/7/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B2-1T/7/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke [REDAKČIA] **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke [REDAKČIA] **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť k rukám jej matky [REDAKČIA] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Mestský súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **582,14 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav vecí

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 492/2024-23 z 22. októbra 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľiek vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava I (ďalej aj „mestský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-1T/7/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). V petite ústavnej sťažnosti navrhujú prikázať mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a domáhajú sa priznania primeraného finančného zadostučinenia každej po 4 000 eur, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vyplýva, že v trestnej veci vedenej pôvodne Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 1T/7/2018 obhajoval [REDAKOVANÉ], manžel sťažovateľky 1, resp. otec maloletej sťažovateľky 2, svoju klientku [REDAKOVANÉ].

3. Okresný súd po predchádzajúcom výsluchu (v tom čase) obvinenej [REDAKOVANÉ], ktorý sa konal 21. septembra 2017, uznesením č. k. 3Tp/211/2017-24 z 3. októbra 2017 prijal peňažnú záruku 10 000 eur zloženú 22. septembra 2017 obhajcom obvinenej [REDAKOVANÉ] ako nahradenie väzby a obvinenú prepustil z väzby na slobodu. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1T/7/2018 z 26. júla 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3To/91/2018 z 29. januára 2019, právoplatným 29. januára 2019, bola [REDAKOVANÉ] uznaná za vinnú pre tam uvedené skutky a odsúdená k úhrnnému trestu odňatia slobody v trvaní siedmich rokov.

4. Okresný súd uznesením z 23. júna 2020 rozhodol podľa § 81 ods. 3 písm. f) Trestného poriadku, že peňažná záruka zložená v trestnej veci odsúdenej [REDAKOVANÉ] vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1T/7/2018 obhajcom odsúdenej [REDAKOVANÉ] pripadá štátu, a to z dôvodu, že odsúdená dobrovoľne nenastúpila na výkon trestu odňatia slobody a výkonu trestu sa dlhodobo vyhýba pobytom mimo územia Slovenskej republiky. Zo zápisnice o neverejnom zasadnutí senátu č. k. B2-1T/7/2018-948 z 23. júna 2020 vyplýva, že súd sa pred rozhodnutím o pripadnutí peňažnej záruky štátu oboznámil s pripojeným spisom sp. zn. 3Tp/211/2017 a skúmal okrem iného aj písomný súhlas obvinenej s peňažnou zárukou z 30. augusta 2018 na č. 1. 5, písomný sľub obvinenej na č. 1. 13, ako aj záznam o zložení kaucie na účet súdu.

5. Krajský súd, posudzujúc sťažnosť [REDAKOVANÉ] proti predmetnému uzneseniu okresného súdu, uznesením sp. zn. 2Tos/86/2020 z 30. septembra 2020 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a uložil mu znovu vo veci konať a rozhodnúť s odôvodnením, že okresný súd neskúmal tú skutočnosť, či boli obvinená [REDAKOVANÉ] a zložiteľ peňažnej záruky [REDAKOVANÉ] vopred upozornení na dôvody, pre ktoré môže peňažná záruka pripadnúť štátu.

6. Sťažovateľky tvrdia, že zložiteľ peňažnej záruky [REDAKOVANÉ] listom ešte z 12. augusta 2021 požiadal súd o vrátenie peňažnej záruky, a k ústavnej sťažnosti priložili kópiu predmetnej žiadosti bez podacej pečiatky súdu. Ďalej uvádzajú, že [REDAKOVANÉ] 31. marca 2022 zomrel a keďže ony sú jeho oprávnenými dedičkami, jeho smrťou vstúpili do jeho práv ako zložiteľa peňažnej záruky. Vzhľadom na to mailovým podaním adresovaným pracovníčke súdu 18. októbra 2023 urgovali jeho žiadosť o vrátenie peňažnej záruky.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

7. V ústavnej sťažnosti sťažovateľky namietajú, že postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu ich v bode 1 označených práv. Zdôrazňujú, že krajský súd uložil súdu prvého stupňa, aby vo veci konal a znova rozhodol ešte v septembri 2020, ale tento už takmer štyri roky (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) v takej jednoduchej veci nekoná, pričom ony samotné neprispeli k predĺženiu konania. Zároveň tvrdia, že súdu nič nebránilo rozhodnúť o vrátení peňažnej záruky ešte pred úmrtím [REDAKOVANÉ] a nie je im zrejmé, akým spôsobom súd zisťuje okruh dedičov a prečo tento postup trvá tak dlho, keď dedičské konanie po [REDAKOVANÉ] je už právoplatne skončené. Zdôrazňujú význam predmetu konania, pretože pretrvávajúci stav právnej neistoty má podľa nich negatívny vplyv aj na životnú úroveň rodiny. Poukazujú na to, že s účinnosťou tzv. novej súdnej mapy je od 1. júna 2023 vo veci príslušný konať mestský súd, ktorý je však nečinný a dosiaľ nerozhodol o vrátení peňažnej záruky.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

8. Ešte pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti sa na základe dopytu ústavného súdu k veci vyjadril predseda senátu JUDr. Filip Gilányi (vyjadrenie z 3. júla 2024) v tom zmysle, že preskúmaním spisového materiálu bolo zistené, že žiadosť o vrátenie peňažnej záruky z 12. augusta 2021 nie je obsahom listinného spisového materiálu, a preto súd o predmetnej žiadosti nekonal. Ďalej uviedol, že obsahom spisového materiálu nie je ani uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda o schválení dohody o vyporiadaní dedičstva po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], a keďže ním súd nedisponuje, nekoná so sťažovateľkami ako účastníčkami napadnutého konania vo veci vrátenia peňažnej záruky, pretože súdu nepreukázali, že sú dedičmi po poručiteľovi [REDAKOVANÉ] ako zložiteľovi peňažnej záruky. Tiež informoval, že v aktuálnej fáze konania súd zisťuje okruh dedičov v súčinnosti s notárom ako súdnym komisárom.

9. Na základe žiadosti o poskytnutie súčinnosti sa mestský súd v odpovedi sp. zn. 1SprV/150/2024 z 11. októbra 2024 ďalej jednoznačne vyjadril, že *«peňažnú záruku zložila fyzická osoba [REDAKOVANÉ], nie právnická osoba s obchodným menom „Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o.“. [REDAKOVANÉ] tak vstúpil do postavenia zložiteľa peňažnej záruky (nie len obhajcu) a nadobudol tak práva a povinnosti zložiteľa peňažnej záruky vyplývajúce mu z ustanovenia § 81 Trestného poriadku»*.

10. Ďalej mestský súd uviedol, že skutočnosť, či boli obvinená a zložiteľ peňažnej záruky náležite poučení, je možné zistiť buď oboznámením spisu sp. zn. B2-3Tp/211/2017 (tzv. väzobný spis,

pozn.), pričom pokyn zákonného sudcu z 24. novembra 2023 kancelárii na pripojenie tohto spisu dosiaľ nebol zrealizovaný vzhľadom na enormnú preťaženosť trestného oddelenia 27T, alebo výsluchom odsúdenej a zložiteľa peňažnej záruky, čo vzhľadom na jeho úmrtie nie je možné. V závere mestský súd uviedol, že do uskutočnenia výsluchu odsúdenej, ktorá je však na úteku, by bolo rozhodnutie súdu predčasné a vychádzalo by z neúplne zisteného skutkového stavu, preto ak v prejedávanej veci nastali prieťahy, stalo sa tak z objektívnych dôvodov.

11. Mestský súd vo svojom vyjadrení z 8. novembra 2024 k už prijatej ústavnej sťažnosti poukázal na to, že sťažovateľky nevyužili účinný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Ďalej upriamil pozornosť na to, že súd v súčasnom štádiu trestného konania nemôže rozhodnúť o vrátení peňažnej záruky zložiteľovi, pretože stále trvajú dôvody, ktoré k jej prijatiu viedli. A zároveň o zrušení peňažnej záruky podľa § 81 ods. 5 Trestného poriadku podľa súdu nemožno rozhodnúť aj preto, lebo dosiaľ prebieha konanie podľa § 81 ods. 3 Trestného poriadku o pripadnutí peňažnej záruky štátu, ktoré zatiaľ nebolo skončené ani meritórnym rozhodnutím, ani iným spôsobom. Pre kontext uviedol, že ešte 2. mája 2019 bývalý Okresný súd Bratislava II vydal medzinárodný zatýkací rozkaz na odsúdenú [REDAKOVANÉ], ktorý bol dosiaľ bezúspešný a menovaná odsúdená je stále na úteku. Vzhľadom na to by bol opačný postup (vydanie rozhodnutia o vrátení peňažnej záruky zložiteľovi v tomto štádiu konania) v rozpore s § 194 ods. 5 Trestného poriadku a pokynmi sťažnostného súdu.

12. Mestský súd zdôraznil, že v zmysle pokynu krajského súdu bude v ďalšom priebehu konania jeho úlohou dôsledne preskúmať svoj postup pri zložení a prijatí peňažnej záruky ako náhrady väzby, a to aj v tom smere, či relevantné osoby (odsúdená [REDAKOVANÉ] a zložiteľ peňažnej záruky [REDAKOVANÉ]) boli náležite poučené v zmysle § 81 ods. 1 Trestného poriadku. Túto okolnosť však možno zistiť len oboznámením spisu mestského súdu sp. zn. B2-3Tp/211/2017, preto zákonný sudca (predseda senátu) 8. novembra 2024 opakovane žiadal o pripojenie tohto spisu k veci vedenej pod sp. zn. B2-1T/7/2018. Taktiež bude nevyhnutné ustáliť, či zložená peňažná záruka bola predmetom dedičstva, alebo ide o novoobjavený majetok zložiteľa peňažnej záruky ako poručiteľa.

13. Mestský súd v závere svojho vyjadrenia prezentoval presvedčenie, že je v predmetnej trestnej veci činný a koná bez prieťahov, resp. že v prejedávanej veci nastali prieťahy z objektívnych dôvodov.

14. Súčasne s vyjadrením mestský súd zaslal ústavnému súdu súdny spis sp. zn. B2-1T/7/2018, ktorého súčasťou ale nebol tzv. väzobný súdny spis pod sp. zn. B2-3Tp/211/2017 s odôvodnením, že mestský súd ho nemôže dohľadať, a preto prípisom z 19. decembra 2024 ústavnému súdu oznámil, že bola nariadená jeho rekonštrukcia v zmysle § 198 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov. Napokon sa ale predmetný spis sp. zn. B2-3Tp/211/2017 mestskému súdu podarilo dohľadať, a preto rekonštrukcia nebola realizovaná.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a podaniami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisov vzťahujúcich sa na napadnuté konanie dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

16. Ústavný súd v uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatoval, že sťažovateľky majú v predmetnom trestnom konaní (v jeho relevantnej časti) aktuálne vystupovať ako účastníčky konania, a preto majú aktívnu procesnú legitimáciu podľa § 122 zákona o ústavnom súde domáhať sa vlastným návrhom pred ústavným súdom porušenia označených práv postupom mestského súdu v napadnutom trestnom konaní.

17. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľiek je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to nečinnosťou mestského súdu (do 31. mája 2023 okresného súdu, pozn.) a prietahmi v napadnutom trestnom konaní, v ktorom mestský súd zatiaľ právoplatne nerozhodol o pripadnutí peňažnej záruky štátu, resp. o jej vrátení zložiteľovi.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam

pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj sťažnosť sťažovateľiek.

21. Rozhodovanie súdu v trestnom konaní o pripadnutí peňažnej záruky štátu, resp. o jej vrátení zložiteľovi treba vyhodnotiť ako pomerne jednoduchú súčasť agendy všeobecných súdov a ako také je vo vzťahu k prerokovaniu a rozhodnutiu veci samotnej len čiastkovou fázou konania, podobne ako napr. rozhodovanie o trovách. V rámci posúdenia prvého kritéria – faktickej a právnej zložitosti prejednávanej veci – preto ústavný súd síce hodnotí vec ako jednoduchú, ale prihliada aj na tú skutočnosť, že po smrti zložiteľa peňažnej záruky bolo (je) potrebné zistiť okruh účastníkov konania, čo s ohľadom na to, že sťažovateľky samotné súdu nepreukázali, že sú dedičmi po poručiťovi, komplikovalo jeho plynulý postup.

22. Z hľadiska predmetu konania nejde o prednostnú vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu, čo sťažovateľkami zdôrazňovaný význam veci pre ne pomerne oslabuje.

23. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľiek, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka 1 síce podaním z 18. októbra 2023 urgovala žiadosť o vrátenie peňažnej záruky, ale túto adresovala pracovníčke súdu, nie oficiálne do podateľne. Taktiež sťažnosť predsedovi mestského súdu na priet'ahy v konaní zo 6. novembra 2023 podala Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., preto bola vyhodnotená ako podaná neoprávnenou osobou. Ani právny predchodca sťažovateľiek svoju žiadosť z 12. augusta 2021 podľa všetkého nedoručil súdu, keďže nie je obsiahnutá v spise, a ani dodatočne nebolo preukázané (napr. doručenkou alebo podacou pečiatkou súdu), že túto žiadosť skutočne súdu doručil. Týmto zmätočným konaním podľa názoru ústavného súdu sťažovateľky (a aj ich právny predchodca) prispeli k predĺženiu napadnutého konania a ku komplikovaniu rozhodnutia súdu.

24. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

25. Ako to vyplýva z prehľadu napadnutého konania, okresný súd zostal pri riešení čiastkovej otázky – rozhodovaní o pripadnutí peňažnej záruky štátu – nečinný celkovo tri roky, keď po vydaní uznesenia krajského súdu z 30. septembra 2020 až v novembri 2023 predseda senátu požiadal o pripojenie väzobného spisu sp. zn. 3Tp/211/2017. Obdobie nasledujúce od novembra 2023 bolo poznačené nesústredenou činnosťou, keď až po podaní ústavnej sťažnosti, urgenciách zo strany ústavného súdu a opakovanej žiadosti predsedu senátu o pripojenie spisu z novembra 2024 sa mestskému súdu podarilo dohľadať predmetný väzobný spis a vo februári 2025 ho pripojiť k spisu sp. zn. B2-1T/7/2018.

26. Podľa názoru ústavného súdu však až právoplatnosťou uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda o schválení dohody o vyporiadaní dedičstva po poručiťovi [REDAKOVANÉ], ktorá nastala 22. februára 2023, začalo relevantné obdobie, keď sa rozhodnutia súdu vo veci vrátenia peňažnej záruky mohli domáhať sťažovateľky. Celkovo teda na ťarchu súdu vo vzťahu k sťažovateľkám pripadá obdobie dvoch rokov (od februára 2023 do februára 2025) nečinnosti,

resp. nesústredenej činnosti, keď postup mestského súdu nemožno považovať za smerujúci sústredene k urýchlenému odstráneniu stavu ich právnej neistoty, a to je z ústavnoprávneho hľadiska neprípustné.

27. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v konaní sp. zn. B2-1T/7/2018 došlo k zbytočným prieťahom ústavnej intenzity, preto rozhodol, že postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) bolo porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. Pokiaľ ide o obranu mestského súdu, že sťažovateľky nevyužili účinný prostriedok nápravy v podobe podania sťažnosti na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ústavný súd uvádza, že tento inštitút predstavuje osobitný procesný prostriedok trestného práva slúžiaci k preskúmaniu postupu prvostupňového súdu v rámci trestného konania z hľadiska prieťahov v konaní, ale týka sa postupu súdu vo veci samej. V okolnostiach danej veci preto nemožno sťažovateľkám vyčítať, že tento prostriedok nápravy nevyužili.

29. Zároveň ale v prospech súdu treba vyhodnotiť tú okolnosť, že súd ani v súčasnom štádiu trestného konania nemôže rozhodnúť o vrátení peňažnej záruky zložiteľovi (jeho právnym nástupcom), pretože ako uviedol, stále trvajú dôvody, ktoré k jej prijatiu viedli. Tu treba rozlišovať, že v podstate ide o dve fázy rozhodovania, keď najprv súd rozhodne, či peňažná záruka pripadne štátu, a až následne v prípade, že sa vráti zložiteľovi, rozhodne, ktorej konkrétnej osobe, resp. osobám. Bude teda úlohou mestského súdu vzhľadom na úmrtie zložiteľa peňažnej záruky bez zbytočných prieťahov ustáliť okruh účastníkov napadnutého konania (v jeho relevantnej časti) a následne skúmať, či zložiteľ túto záruku zaplatil z vlastných finančných prostriedkov, keďže v žiadosti o prepustenie z väzby zo 6. septembra 2017 podanej v mene obvinenej advokátom JUDr. Almášim sa uvádza, že ponúknutú peňažnú záruku 10 000 eur sa zaviazala z vlastných finančných prostriedkov zaplatiť samotná obvinená. Naopak, v zápisnici o výsluchu obvinenej konanom 21. septembra 2017 na účel rozhodnutia o žiadosti o prepustenie z väzby obhajca obvinenej uviedol, že peňažnú záruku zloží za obvinenú on, čo sa podľa záznamu o zložení kaucie 22. septembra 2017 tak aj stalo. Následne, ak mestský súd dospeje k záveru, že relevantné osoby neboli náležite poučené podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku, bude jeho úlohou zvážiť, či absencia takéhoto postupu zo strany súdu bráni alebo nebráni vydaniu rozhodnutia v zmysle § 81 ods. 3 písm. f) Trestného poriadku, pričom tento je podľa § 194 ods. 5 Trestného poriadku pri novom rozhodovaní viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil nadriadený súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie nariadil.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

30. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľiek postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní, pričom toto nie je v čiastkovej otázke pripadnutia peňažnej záruky štátu, resp. jej vrátenia zložiteľovi dosiaľ právoplatne skončené, prikázal mu v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v predmetnej veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

32. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadostučinenie 4 000 eur každej, poukazujúc na stav pretrvávajúcej právnej neistoty a charakter napadnutého konania. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

33. Zohľadňujúc predmet konania vrátane charakteru, závažnosti a dĺžky prieťahov spôsobených mestským súdom vo vzťahu k sťažovateľkám celkovo v trvaní dvoch rokov, prihliadajúc aj na ich správanie a čiastkovú zložitost' veci spôsobenú úmrtím zložiteľa, ústavný súd považoval za dôvodné priznanie finančného zadostučinenia 1 000 eur pre každú zo sťažovateľiek (bod 3 a 4 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti ich návrhu nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

34. Ústavný súd priznal sťažovateľkám (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania 582,14 eur (bod 5 výroku nálezu).

35. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, ústavný súd bol viazaný návrhom sťažovateľiek, inak by im patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1 301,60 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádza z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení platnom v relevantnom období [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Právny zástupca zastupoval súčasne dve sťažovateľky, preto sa tarifná odmena pri zastupovaní druhej z nich znižuje o 50 %. Základná sadzba tarifnej odmeny znížená o 50 % teda predstavuje 171,625 eur. Každé zo sťažovateľiek by vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje 1 084,67 eur a po zvýšení o daň z pridanej hodnoty 1 301,60 eur. Ústavný súd by vypočítanú náhradu trov sťažovateľiek zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľiek je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právneho zástupcu sťažovateľiek vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

36. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia 582,14 eur je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

37. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu